

VILLA SOFIA

Filosoferen in Toscane

Arthur d' Ansembourg – Filosoferen over kunst

Van Plato en Giotto naar Warhol en Danto

Programma

In dit seminar maak je kennis met opvattingen van filosofen over schoonheid en kunst. Wat hebben de grote denkers vanaf de oudheid tot in onze tijd daarover te zeggen, naar welke kunstwerken verwijzen zij daarbij en welke kunstenaars hebben zich door bepaalde filosofen laten inspireren? Je krijgt inzicht in de belangrijkste vragen van de esthetica en de kunstfilosofie. Tevens krijg je de gelegenheid om met elkaar na te gaan hoe ze een rol spelen in de klassieke en hedendaagse kunst. Na afloop beschik je over enkele handvatten om zelfstandig en met elkaar te filosoferen over schoonheid en kunst.

Er is geen voorkennis nodig en het seminar is een aanrader voor mensen met belangstelling voor schoonheid en kunst. Bij deelname ontvang je gratis het prachtig geïllustreerde boek [*Er zit iets achter. Over filosofie en kunst.*](#)

Dag 1.

Kunst, moraal en de verbeelding van het kwaad Plato en Giotto, Nietzsche en Ophuis

We onderzoeken in hoeverre een mooi kunstwerk altijd is verbonden met een bepaalde opvatting over wat moreel goed is. Om die samenhang inzichtelijk te maken staan we stil bij de relatie tussen kunst en moraal bij Plato en Giotto, Nietzsche en Ophuis. Aandacht gaat naar Plato's opvattingen omtrent de eenheid van het schone en het goede. Daardoor komt de kunst bij hem in dienst te staan van de morele opvoeding.

In de 19de eeuw stelt Nietzsche deze opvatting ter discussie. Zijn kritiek op de platoonse eenheid van het schone en het goede wordt verbonden met een oproep om de bestaande zedelijke orde omver te werpen. Vraag is wat dit betekent voor de verbeelding van het kwaad in de kunst. Wat zijn de verschillende manieren waarop het kwaad in de klassieke traditie werd verbeeld en wat valt op aan de moderne verbeelding van het kwaad.

David Hockney, *Le parc des sources*, 1970

Dag 2.

Over lineair perspectief en het bezielde lichaam Descartes en Alberti, Merleau-Ponty en Cézanne

In deze bijeenkomst onderzoeken we de rol van het lichaam in de ervaring van het kunstwerk. In [Oog en Geest](#) (1961) knoopt Merleau-Ponty aan bij de opvatting van Panofsky dat het lineair perspectief begrepen moet worden als een symbolische vorm van een Cartesiaanse denkwijze. Om inzicht te krijgen in deze stelling zal de aandacht uitgaan naar de opvattingen van Alberti over het lineair perspectief, de betekenis ervan voor de schilderkunst van de renaissance en de relatie met de filosofie van Descartes. Merleau-Ponty meent dat Descartes een mechanistische opvatting van de waarneming ontwikkelt. Dit leidt tot een verlies van de lichamelijke betrekking met de wereld en nodigt uit tot een afstandelijke manier van kijken. Het werk van Cézanne vraagt om een nieuwe manier van kijken die gepaard gaat met een herstel van de lichamelijke betrekking met de wereld.

Dag 3.

De actualiteit van het schone Kant en Whistler, Gadamer en Eliasson

Wat bedoelen we als we zeggen dat een landschap of een kunstwerk mooi is? Met het oog op de uitwerking van die vraag wordt aandacht besteed aan Kants' analyse van de ervaring van schoonheid in de natuur en in de kunst. Daarbij zullen we nagaan hoe zijn opvattingen over het spel van de verbeelding en verstand een rol spelen in de ervaring van schoonheid. Vervolgens zullen we ingaan op de kanttekeningen die Gadamer plaatst bij de esthetica van Kant. Tevens maakt u kennis met zijn opvatting over de hermeneutische structuur van de esthetische ervaring en zullen we nagaan wat de rol is van de begrippen spel, symbool en feest voor het begrijpen van de eigen aard van de schoonheidservaring.

Dag 4

Het sublieme in de kunst

Burke en Kant, Lyotard en Newman

Kant ontwikkelt zijn analyse van het sublieme of verhevene vanuit een discussie met de 18e-eeuwse Engelse filosoof Edmund Burke. Vraag is wat zij over het sublieme hebben te zeggen, hoe het een rol ging spelen in de romantiek en wat het betekent voor de moderne kunst en het postmoderne denken van Lyotard. Daarbij zullen we nagaan wat Lyotard onder postmodern verstaat, wat de politieke implicaties zijn en wat hij toevoegt aan de bestaande opvattingen over het sublieme. Met het oog daarop zullen we aandacht schenken aan de manier waarop Lyotard aanknoopt bij Kants analyse van het sublieme en hoe het sublieme volgens hem en rol speelt in het werk van Barnett Newman.

Dag 5.

Het einde van de kunst en daarna

Hegel en de geschiedenis, Warhol en Danto

Tijdens deze dag gaat de aandacht naar de opvattingen van Hegel (1770 – 1831) over het einde van de kunst en de betekenis van dit thema voor het hedendaagse debat over de kunst. Hegel meent dat de geschiedenis van de kunst tot een voltooiing is gekomen en er in de moderne tijd nog wel kunstwerken gemaakt kunnen worden, maar dat er geen wezenlijke vernieuwing meer mogelijk is. Vraag is wat Hegel daarmee bedoelt en hoe dit thema een rol is gaan spelen in het hedendaagse denken van Arthur Danto (1924). Arthur Danto ziet het werk van Warhol als een teken dat de kunst zich bevrijdt van een maatgevende maatstaf die bepaalt wat kunst is. Daardoor leven we in een tijd waarin alles kunst kan zijn en krijgt het domein van de kunst een pluralistisch karakter.